

פרשת לבון מתפתחת: בן=גוריון

בשבוע השלישי של פרשת לבון, ריחה בחלל המדינה ענן של השמצות ואיומים כפי שלא נשמעו בה מאז הקמתה. המתח, שהיה גבוה בלאו הכי בשבועיים הקודמים, הרקיע לשחקים מן הרגע בו נחת בלוד סגן שר הביטחון, שימעון פרס. עוד בטרם הספיקו העתונים לנתח את הצ'רתו הקצרה («אמסור את תשובתי מאוחר יותר») כבר חימשלה את צמרת המדינה הידועה כי יועציו של דויד בן גוריון מציגים לו להגיש אולטימטום ללבון ולצמרת מפלגתו: לסיים בשקט את הפרשה, ולא — יתפטר ביגיי עצמו מראשות הממשלה.

נקודת המיפנה בהתקפה הנגדית של אנשי ביגיי באה בשבת אחרי הצהריים. אל מקום חופשנו של ראש הממשלה דויד בן גוריון, הגיע שימעון פרס. ביגיי לא יכול היה להתפנות אותו רגע לשיחה אינטימית עם סגנו, על כן יעץ לו להמתין עד שיפוג מעט החום ושניהם פתחו באחת מצדויות המפורסמות של בן גוריון. השניים יצאו לדרך לבדם, כששומרי ראשו של ביגיי מבטיחים להם בדידות מוחלטת — פרס לצלם טלביזיה צרפתי ה' מסרית סרט על חי ראש הממשלה. הודיע ביגיי כתום צעדת ארבעת הקילומטרים, ש' ארכה למעלה משעתיים: «הוא מסר לי דו"ח על שליחותו באירופה». אולם צעדה זו שימשה לרב ולתלמידו הזדמנות ראשו' נה לליבון גלוי של הפרשה. וקביעת תוכ' נית הפעולה נגד לבון בעתיד הקרוב. שימעון פרס יצא ממנה כשבדיו אישור של ביגיי לנקוט בכל פעולה הנראית לו, במאבק נגד לבון.

★★★ חסר תחושה ביטחונית

מיר עם שובו לתל-אביב, העביר פרס הודעה לעתונות: תשובתו העניינית הרא' שונה להאשמות לבון. (ראה מיטגרת). אומ' גם היתה זו תשובה קצרה ומנוסחת בזהי' רוח, אשר דנה בעיקר בנקודות של נוהג. אולם היא טמנה בחובה פצצת-זמן מסוכנת ביותר: אימו של פרס כי בעתיד הקרוב יגלה עובדות על פינחס לבון, שאינן קשור' רות דחקא באותה פרשה ביטחונית שבגללה התפטר לבון ב-1955.

המעגל, שהחל בנקודה מסוימת מאוד, התרחב בבת אחת לממדים של מערכה אי' שית אשר לא יהיה בה, לפי כל הסימנים, שום גבול להתקפות ולהשמצות. ידידיו של פרס לא השאירו כל-ספק: סגן שר הביטחון לא ילבש כפפות משי. כהנתו הפעם היא לחסל את לבון סופית, מבחינה ציבורית. כמיקדמה, כדי להבהיר כי כאשר יתחיל לדבר לא יימחק שום דבר והאשמותיו לא תהיינה עטופות ברמזים שמטעמי ביטחון, הדליף: «לבון לא היתה התחושה הביטחו' גית הדרושה לטיפול בעניינים החיוניים שנת' עוררו בעת כהונתו. הוא קיבל החלטות חשוכות בלי להתייעץ עם המומחים לענייני ביטחון. הוא פנה ישירות למפקדי צה"ל תוך עקיפת הרמטכ"ל».

הוסיף מקור אחר, המקורב לפרס: «מר לבון חשב שיוכל לחלק את משרד הביט' חון כפי שחילק את סוול בונה, וזאת היתה, למעשה, תמצית מדיניותו הביטחונית. אנשי פרס אף היו מוכנים לגלות מה התרחש בצמרת הביטחונית בגלל החיכוכים בין לבון לבין פרס ודיין. כשתבע באופן אולטימטיבי להרחיק את שימעון פרס ואיש מערכת הביטחון מתפקידים, הובע החשש כי פיטורים אלה יועצו את כל מערכת הביטחון».

הצרה היא בכך, שנוסף לדברי מר לבון עצמו ובשמו, נערכת הצגת פנטומימה בי' שמות אלמוניים, העוסקת בהפצת דברים בלתי-נוכחים לגבי... מר לבון משמיע אותי!

אנשי פרס ושות' גייסו אפילו את המתים נגד לבון. כתב ביטאון החצר של פרס, ג'רוסלם פוסט: «יוסף שפרינצאק המנוח, עושה שלום, הוא שהציע לשחרר את

מה-ועל מי

שמעון פרס:

פנחס לבון:

לא התפטרתי ממשרד הביטחון בגלל חילוקי דעות עם ראש הממשלה דאז, מ. שרת, על מיבנה מערכת הביטחון. הודעת דויד בן גוריון היא היתממות שקופה, שברידעת לא יקבלה ברצינות. ידוע שלא בהכרח מנמקים כלפי חוץ את התפטרותו של שר בנימוקים האמיתיים, ואומנם כך היה בפר' שה זו. הסיבה להתפטרותי נעוצה בהטלת האשמות-שהא עלי.

התנאי האולטימטיבי היחיד להישארתי בממשלה היה — פיטורים של שני אנשים ששום אדם לשמוע מפי את הצעותי וסיכומי. לאחר מה שקרה בפרשה המסוימת, להמ' שיך ולעבוד אתם ככפיפה אחת. (הכחנה, כפי שהסתברה מעדותו של לבון בפני ועדת חוץ וביטחון: לפרס ולקצין מסויים.)

ארשה לעצמי לרענן את זיכרוני. מיד לאחר כניסתך לממשלה כשר הביטחון הזמנת אותי כדי לשמוע מפי את הצעותי וסיכומי. באותה שיחה אמרתי לך, כפי שאמרתי לפני התפטרותי לראש הממשלה דאז, מ. שרת, שיש לסלק שני אנשים ממערכת הביטחון. כמו כן מסרתי לך בעליפה את הצעותי השונות על מיבנה מערכת הביטחון. כל זה היה ביום 22.55 בלשכתך בתל-אביב. מיד לאחר השיחה העלתני, לפי בקשתך, הצעותי על הכתב ושלחתי אותן אליך.

בקשר לתביעתו של מ. פ. לבון לפשרני מתפקידי כמנהלו הכללי של משרד הביטחון, הריני ל' ציין זאת מפיו עד היום הזה, לא ב' כתב ולא בעליפה.

עד היום אינני יודע מה הם ה' שינויים שהציע שר הביטחון ד' או במיבנה מע' רכת הביטחון, ומדוע לא קיבל אותם ראש ה' ממשלה דאז. ב' פגישתי עם פינ' חס לבון לא שמעתי מפיו מה היו הצעותי.

(אחרי פירסום תשובתו של לבון): דברי בישיבת הממשלה ובתעדת חוץ ביטחון, כי לא ידועים לי השינויים שהוצעו על' ידי לבון במערכת הביטחון, נמסרו בתום לב, על פי הזיכרון. לאחר קבלת מיכתב של לבון, בו הזכיר שיחתנו האישית, וכן המיכתב שכתב אלי ב' 24 בפברואר 1955, בו פורטו השינויים המוצעים, אין לי יסוד למסקנך בכך כי הדברים אמנם הובאו לידי עתי.

במה שקוראים «פרשת לבון» לא עסקתי. לא היה לי כל יסוד להאשים את לבון בתקר' פת שרתו במשרד הביטחון, וכפי שאמרתי ללבון בפגישתי איתו ביום ב' 26.9.60, אינני רואה כל צורך לטהר אותו: א' מפני שלא פלתי אותו; ב' אם מישוה פסל אותו או ניסה לפסול אותו, אין טיורו בסמכותי. איני חוקר ואיני שופט, ולא אקח על עצמי להוציא משפט.

הידועה של מר י. גינזבורג בעתון הבוקר מיום 29.9.60, כי על פירסום ההודעה ה' רשמית מטעם שר הביטחון על מינוי ועדת כהן התנהל מאבק בין משרד ראש הממשלה ובין פנחס לבון — אין לה שחר. לבון לא נשאל על החזעה ולא היה צריך להישאל, כי אין הוא ממונה על שני קצינים, ש' שר הביטחון ראה חובה לעצמו לבדוק מהימנותם.

הידועה שהופיעה בעתון למרחב, ביום 28.9.60, כי פ. לבון אמר לראש הממשלה ביום ב' כי «ועדה זו אינה מסוגלת להסיק מלוא המסקנות לגבי כל הנוגעים בדבר, ולכן עירער על הרכבה» — אינה מדוייקת. עורך ידיעות אחרונות כתב: «כשהוטלה על מר לבון ועדה, שאין לו האימון הדרוש אליה, ספק אם היא תשיג את מטרותיה». כנראה לא ידע העורך הנכבד מהי התעדה.

ברור שראש הממשלה ושר הביטחון איננו מוכן ואיננו רואה את עצמו מתאים, ובר' דאי במידה רבה של צדק, להיות פוסק בעניין זה. אך יש במדינה מוסדות, ולא רק אישים. ישנה ממשלה והיא, לפי ה' חוק, גוף קולקטיבי. ישנה ועדת חוץ ו' ביטחון. ואין סיבה לכך שבפרשה ציבורית ממלכתית זו לא יראו את עצמם חייבים לבדוק ולהוציא מסקנות.

הרמטכ"ל, לפי הור' ראת שר הביטחון, הקים ועדת חקירה בזמן העדרי מהארץ. לא אכנס בחיכוכים, אם רשאי היה, או לא רשאי היה, לע' שות כן מבלי להור' דיע לי על כך. מ' בחינה פורמאלית — בלי ספק; מבחינה אנושית וחברית — יש מקום לדעות שונות.

לא נראית בעיני עצם הקמתה של ועדה זו, לאחר שהחומר המצוי בידי ראש הממשלה ושר הביטחון (ואני מכיר את החומר הזה כולו) הספיק להעברתו לידי היועץ ה' משפטי של ממשלת ישראל, שיכול היה להיעזר בחקירתו בקצין, או שני קצינים, שהרמטכ"ל בודאי היה מעמיד לרשותו. לא מובן לי, למה לא הלכו בעניין זה בדרך ממלכתית פשוטה ולמה היה צורך לסרב לאת התהליך עלידי הקמת ועדה, אשר גם לה אין סמכות משפטית פוסקת.

שימעון פרס הופיע בפני ועדת השניים ו' מסר עדות נגדי, למרות היותי אז השר הממונה עליו. וזאת, לאחר שבמשך כל תקופת כהונתי כשר התרחשו דברים מוז' רים במשרד, שלא איפשרו עבודה תקינה.

בקשר לפירסומים בעתונות, שמקורם במסע לחישות והשמצות מחוגים מקורבים לש' פרס, ברצוני לקבוע: אני מוכן לחזור על הדברים שאמרתי בתעדת החוץ והביטחון, ובהודעה שמסרתי לעתונות על הפרשה. ידעתי כי מעכשיו יציטו חוגים מסויימים את העתונות בהשמצות וברכילות אישיות חסרות-שחר נגדי. הדבר מזכיר לי את הש' שיטות שנקטו על-ידי חוגים אלה לפני חש' וחצי שנים. טיב הדברים מעיד על מוסריהם.